

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

6 (400)

NOVEMBER – DECEMBER 2022

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2022
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансент Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 6**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 4**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2022

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

ПЕДАГОГИКА – ПЕДАГОГИКА – PEDAGOGY

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Volume 6, 5-22

<https://doi.org/10.32014/2022.2518-1467.386>

УДК 37.026.1

МРНТИ 14.35.09

Э.А. Абдыкеримова^{1*}, А.Б. Туркменбаев¹, Б.У. Куанбаева², Г.Р. Кошанова¹

¹Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, Ақтау, Қазақстан;

²Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Атырау, Қазақстан.
E-mail: Abdykerimova_el@mail.ru

КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯЛАР - ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІГІН БАҚЫЛАУ МЕН БАҒАЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ФОРМАСЫ

Аннотация. Бүгінгі оқу үдерісінде оқушыларды белсенді ақыл-ой және тәжірибелік іс-әрекетке итермелейтін оқытудың заманауи әдістерін қолданбай елестету қиын. Мұндай әдістердің ішінде оқушылардың бірлескен күш-жігерімен нақты өмірлік жағдайды талдауға және ақпараттық қоғам жағдайында құнды тәжірибелік шешімді жасауға мүмкіндік беретін кейс әдісі немесе нақты жағдайлар әдісі ерекше назар аударады. Жалпы білім берудің мемлекеттік білім беру стандартының талаптары бойынша оқытудағы негізгі тәсіл жүйелі және белсенді тәсіл болып табылады. Жүйелі және белсенді тәсілде оқушыларға білім дайын түрде берілмейді, ал оқушылар оларды мұғалімнің басшылығымен дербес алады. Жүйелік-белсенділік тәсілін іске асыру құралдарының бірі кейстерді пайдалана отырып, белсенді проблемалық-ситуациялық талдау әдісі болып табылады. Кейс нақты ситуациялық есептерді шешу арқылы оқытуға негізделген, оқушыларды талдауға, жалпылауға, проблеманы қалыптастыруға, мәселелерді шешудің нұсқаларын жасауды үйретуге бағытталған. Мақалада сабақтың әр түрлі кезеңдерінде қолдануға болатын заманауи технологиялардың бірі - кейс-технологиясы қарастырылған. Кейс-технологиялар – белсенді проблемалық-ситуациялық талдау әдістерін білдіретін оқыту технологияларының жалпы атауы. Информатиканы оқытуда кейс-технологияларды зерттеу және қолдану мәселелері бойынша педагогикалық әдебиеттерге талдау жүргізілген. Кейстердің құрылымы ұсынылған, кейс-тех-

нологиялар ақпараттық объектілермен жұмыс істеу кезінде сыни ойлауды, мәселелерді шешуде жүйелік тәсілді, жобаларды әзірлеу мен іске асыруды дамытуға мүмкіндік беретіндігі көрсетілген.

Түйін сөздер: білім беруді ақпараттандыру, оқытудың интерактивті әдістері, кейс, кейс-технология, кейс әдісі, проблемалық-ситуациялық талдау, бәсекеге қабілеттілік, информатика.

Э.А. Абдыкеримова^{1*}, А.Б. Туркменбаев¹, Б.У. Куанбаева², Г.Р. Кошанова¹

¹Каспийский университет технологий и инжиниринга имени Ш. Есенова,
Актау, Казахстан;

²Атырауский университет имени Х. Досмухамедова, Атырау, Казахстан.
E-mail: Abdykerimova_el@mail.ru

КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ - СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА КОНТРОЛЯ И ОЦЕНКИ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ УЧАЩИХСЯ

Аннотация. Сегодня трудно представить учебный процесс без применения современных методов обучения, побуждающих учащихся к активной умственной и практической деятельности. Среди таких методов особое внимание уделяется методу кейса или методу реальных ситуаций, который позволяет совместными усилиями учащихся анализировать реальную жизненную ситуацию и создавать ценное экспериментальное решение в условиях информационного общества. Основным подходом к обучению по требованиям государственного образовательного стандарта общего образования является системный и активный подход. При системном и активном подходе знания учащимся не передаются в готовом виде, а учащиеся получают их самостоятельно под руководством учителя. Одним из инструментов реализации системно-деятельностного подхода является метод активного проблемно-ситуационного анализа с использованием кейсов. Кейс основан на обучении через решение конкретных ситуационных задач, направлен на обучение учащихся анализу, обобщению, формированию проблемы, разработке вариантов решения проблем. В статье рассмотрена одна из современных технологий – кейс-технология, которую можно использовать на разных этапах урока. Кейс-технологии – это общее название технологий обучения, обозначающее методы активного проблемно-ситуационного анализа. Проведен анализ педагогической литературы по проблемам изучения и применения кейс-технологий в обучении информатике. Представлена структура кейсов, показано, что кейс-технологии позволяют развивать критическое мышление при работе с информационными объектами, системный подход в решении проблем, разработку и реализацию проектов.

Ключевые слова: информатизация образования, интерактивные методы обучения, кейс, кейс-технология, кейс-метод, проблемно-ситуационный анализ, конкурентоспособность, информатика.

E. Abdykerimova^{1*}, A. Turkmenbaev¹, B. Kuanbayeva², G. Kochanova¹

¹Caspian university of technology and engineering named after Sh. Yessenov,
Aktay, Kazakhstan;

²Atyrau University named after Kh. Dosmukhamedov, Atyrau, Kazakhstan.
E-mail: Abdykerimova_el@mail.ru

CASE TECHNOLOGIES AS A MODERN FORM OF MONITORING AND EVALUATION OF PUPILS ACADEMIC ACHIEVEMENTS

Abstract. Today it is difficult to imagine the educational process without the use of modern teaching methods that encourage students to active mental and practical activities. Among such methods, special attention is paid to the case method or the method of real situations, which allows students to jointly analyze a real life situation and create a valuable experimental solution in the information society. The main approach to learning according to the requirements of the state educational standard of general education is a systematic and active approach. With a systematic and active approach, knowledge is not transmitted to students in a ready-made form, but students receive it independently under the guidance of a teacher. One of the tools for implementing the system-activity approach is the method of active problem-situational analysis using case studies. The case is based on learning through solving specific situational problems, aimed at teaching students to analyze, generalize, form a problem, and develop solutions to problems. The article discusses one of the modern technologies - a case technology that can be used at different stages of the lesson. Case technologies is a common name for learning technologies, denoting methods of active problem-situational analysis. The analysis of pedagogical literature on the problems of studying and applying case technologies in teaching computer science is carried out. The structure of cases is presented, it is shown that case technologies allow developing critical thinking when working with information objects, a systematic approach to problem solving, project development and implementation.

Key words: informatization of education, interactive teaching methods, case, case technology, case method, problem-situational analysis, competitiveness, computer science.

Кіріспе. Оқытудың заманауи әдістерін қамтитын заманауи білім беру технологияларының бірі кейс-технология. Кейс-технология – бұл талдау әдістері болып есептелетін оқыту технологияларының жалпы атауы. Кейс-технологияларға: ситуациялық талдау әдісі, ситуациялық тапсырмалар мен жаттығулар, нақты жағдайларды талдау, ситуациялық-рөлдік ойындар әдісі, іскерлік хат-хабарларды талдау әдісі, пікірталас әдісі жатады (Асланов, 2021).

Кейс әдісі – бұл нақты жағдайларға негізделген белсенді оқыту әдісі. Кейстердің артықшылығы – теория мен практиканы оңтайлы үйлестіру мүмкіндігі, бұл оқушыларды дайындауда өте маңызды (Сыромятников, 2018).

Кейс үш бөлімнен тұрады: кейсті талдауға қажетті көмекші ақпарат, нақты жағдайды сипаттау, кейстің тапсырмалары. Кейс қағаз түрінде, электронды түрде немесе бейне құжаттама түрінде ұсынылуы мүмкін (Желизняк, 2018). Нақты жағдайларды талдау әдісі қолданбалы тапсырмаларды талдау қабілетін дамытады. Нақты жағдайға тап бола отырып, оқушы онда проблема бар ма, ол неден тұрады деген сауалдарға жауап ізде отырып, жағдайға өзінің көзқарасын анықтау керек. Бұл әдістің ерекшелігі мұғалім сапалы баға бермейді және кез-келген пікір рұқсат етілген деп қабылданады.

Материалдар мен зерттеу әдістері. Бүгінгі таңда білім беру үдерісінде кейс-технологияларды қолдану мәселелері өте өзекті, өйткені қазіргі білім берудің бағыты нақты білім алудан гөрі кәсіби құзыреттілікті қалыптастыруға, оқуға және ақпараттың үлкен массивтерімен жұмыс істей алатын тұлғаны дамытуға бағытталған. Сонымен қатар, сапалы маман әртүрлі жағдайларда оңтайлы мінез-құлық алгоритмдеріне ие болуы керек, сыни жағдайларда тиімді әрекет ете алады. Информатиканы оқытуда кейс әдісі салыстырмалы түрде жоғары әлеуетке ие, өйткені бұл белсенді оқыту негізінде жағдайды талдау технологиясы. Кейс-технологияларды пайдаланудың мақсаты жағдайды сыни тұрғыдан бағалау, шешім қабылдау, кәсіби міндеттерді шешуде практикалық іс-әрекет әдістерін қолдану дағдыларын дамыту болып табылады, бұл, әрине, әмбебап және кәсіби құзыреттіліктерді дамытуға мүмкіндік береді.

Кейс-технологияның мәні – ұсынылған ситуациялық тапсырманы талдау және оның шешімін табу қажеттілігі. Кейс, әдетте, нақты өмірлік жағдайдың үлгісі болып табылады. Оқушы тапқан кейстің шешімі оқушының құзыреттілігі мен кәсібилігінің деңгейін көрсете алады немесе қойылған мәселенің нақты шешімі бола алады. Кейс-технологиялардың мақсаты: оқушыларды жеке және топ құрамында жұмыс жасауға үйрету: ақпаратты талдау; берілген тапсырманы шешу үшін оны сұрыптау; негізгі мәселелерді анықтау; шешудің балама жолдарын құру және оларды бағалау; оңтайлы шешімді таңдау және іс-қимыл бағдарламаларын қалыптастыру және т.б.

Г.М. Гаджикурбанова кейс-технологияның негізі теориялық талдау және қолда бар білім негізінде оқушының алдына қойылған міндет шешілетін мәселе туралы ақпаратты қамтитын нақты міндеттерді, жағдайларды (кейстерді) шешу арқылы оқыту болып табылатынын жазады. Г.М. Гаджикурбанованың пікірінше, білім беру тәжірибесінде кейс-технологиялардың ең көп таралған түрлері ситуациялық талдау, нақты жағдайларды талдау, ситуациялық міндеттер мен жаттығулар, кейс-әдіс болып табылады (Гаджикурбанова, 2013). Н.В. Зубованың пікірінше, кейс-технология – бұл нақты немесе жасырын проблемасы бар кәсіби қызметте туындайтын нақты жағдайдың сипаттамасы болып табылатын ситуациялық тапсырманы шешудің интеграцияланған тәсіліне негізделген кәсіби бағытталған оқыту технологиясы (Зубова, 2014). О.В. Приходьконың пікірінше, кейс әдісі – бұл танымның басқа әдістері біріктірілген күрделі жүйе – оған модельдеу, ойын әдістері, «ми шабуылы» және пікірталас кіреді. Модельдеу жағдайдың модельдерін құру қажеттілігінен

тұрады, ойын әдістері жағдай кейіпкерлерінің мінез-құлқының нұсқаларын ұсынумен байланысты, «ми шабуылы» жағдайға қатысты идеяларды қалыптастыруға бағытталған, ал пікірталас проблема мен оны шешу жолдары туралы пікір алмасуға байланысты (Приходько, 2018). М.А. Никитина кейс-технологиялар – нақты мәселелерді, міндеттерді шешуге негізделген білім беру технологияларының, оқыту тәсілдері мен әдістерінің тобы деп жазады. Кейс-технология проблемалық оқытудың, ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың, жобалар әдісінің синтезі болып табылады (Никитина, 2013).

А.Б. Туркменбаев, Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Медешованың пікірінше, кейс-технологияны қолдану келесі метакомпоненттерді қалыптастырады:

- ақпаратты ұсыну бойынша презентациялық біліктер мен дағдыларды дамыту;

- кешенді мәселелерді шешу кезінде толық емес ақпарат жағдайында ұтымды мінез-құлықтың тұрақты дағдыларын қалыптастыру;

- серіктестермен тиімді қарым-қатынас жасауға және ұжымдық шешімдер қабылдауға мүмкіндік беретін интербелсенді дағдыларды қалыптастыру;

- тұлғаның қызметін бағалау үшін қажетті интербелсенді біліктер мен дағдыларды игеру (Туркменбаев, 2019). М.Е. Маньшин, Н.В. Лобанова, Т.К. Смыковская болашақ информатика мұғалімдерін даярлауда қолданылатын кейс құрамына оқу әдебиеті кешені, мультимедиялық бейне курс, виртуалды зертхана және оқыту бағдарламалары, сондай-ақ электрондық жұмыс дәптері (оқу материалын зерделеу бойынша ұсыныстарды қамтитын курс нұсқаулығы) кіруі мүмкін екенін көрсетеді, өзін-өзі тексеруге арналған тест сұрақтары, тесттер, шығармашылық және практикалық тапсырмалар) (Маньшин, 2011).

В.С. Винокурова, П.К. Сыромятников информатиканы оқытуда кейс әдісін енгізу «ақпараттық объектілерге қызығушылықты дамыту, ақпаратты өңдеудің ақпараттық-технологиялық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру, әлеуметтік бейімделуге ықпал етеді» мәселелерін шешуге мүмкіндік береді деп санайды (Винокурова В.С., 2018).

О.В. Берсенева информатика сабақтарында кейс-әдісті қолдану мүмкіндіктерін қарастыра отырып, информатика бойынша тәжірибелік кейстің мысалын келтіреді, оның мазмұны жағдайды сипаттайтын негізгі тапсырманы, тапсырманы нақтылауды (тапсырмалар тізімін), тапсырманы шешуге арналған бағдарламалық құралды, сондай-ақ осы бағдарламалық құрал туралы анықтамалық ақпаратты көрсетеді (Берсенева, 2015).

О.С. Маркович информатикаға қатысты кейс-әдістің ерекшелігін ескере отырып, информатика пәні бойынша төмендегі кешенді ұсынады:

1) ситуациялық міндет;

2) шешімі қойылған міндеттерді шешуге әкелетін тапсырмалар;

3) тапсырмаларды орындау үшін қажетті материалдар;

4) мәселені шешуге арналған бағдарламалық құралдар (Маркович, 2017).

Кейс-технологияның сипаттамаларын сипаттау тәсілдерін талдау бұл технологияның негізі кейбір ситуациялық есептерді қою және шешу екенін

көрсетеді. Бұл - талдауға және өз шешімін ұсынуға тиіс қандай да бір проблемалық оқиғаның жарқын сипаттамасы. Кейс термині ситуациялық тапсырманы сипаттайтын оқу материалдарының жиынтығын білдіреді, ал кейс-әдістің өзі жағдайларды сипаттау мен талдауда қолданатын оқыту әдісі болып табылады.

Кейсті ұсынуда және сипаттауда нақты жағдайларды пайдалану осы әдістің бірқатар маңызды артықшылықтарын қамтамасыз етеді. Кейс-әдіс проблеманы шығармашылық шешу, жағдайды талдау және шешім қабылдау қабілетін қалыптастыру сияқты тәжірибелік дағдыларды дамытуға ықпал етеді, оқушыларды кәсіби қарекетке жақын тәжірибелік іс-әрекеттің әртүрлі әдістерін игеруге және белсенді қолдануға шақырады, нақты проблемалар мен практикалық жағдайларды талдау, бағалау және орындауда әртүрлі әдістерді қолдануды ынталандырады, оқушыларды пәнді оқуға қызықтыруға мүмкіндік береді, әр түрлі жағдайларды сипаттайтын ақпаратты жинау, өңдеу және талдау білімдері мен дағдыларын белсенді және саналы түрде игеруге, пән бойынша теориялық білімді стандартты және стандартты емес өмірлік жағдайларда қолдану дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.

Информатика пәнінің ерекшелігі:

- оның мазмұнының пәнаралық контексті;
- іргелі тараулармен қатар қолданбалы бөлімдердің көп болуы;
- зерттелетін ақпараттық технологиялардың прогрессивті эволюциясы;
- ақпаратты өңдеудің жаңа құралдарының пайда болуы.

Кесте 1 - Информатикадағы пәндік кейс құрылымы

Кейстің компоненттері	Компоненттердің мазмұны
Ситуациялық тапсырма	Информатика құралдарымен шешілетін оқу проблемалық жағдайының сипаттамасы
Шешімі қойылған міндеттерді шешуге әкелетін тапсырмалар	Негізгі ситуациялық тапсырманы кезең кезеңімен шешуді ұйымдастыруға арналған тапсырмалар немесе сұрақтар
Тапсырмаларды орындау үшін қажетті материалдар	Бастапқы деректер, статистикалық деректер, алынған нәтижелерді тексеруге арналған деректер, ақпараттық (анықтамалық) материалдар және т.б.
Мәселені шешуге арналған бағдарламалық құралдар	Негізгі ситуациялық мәселені шешу үшін қажетті ақпараттық технологиялар

Әдістемелік тұрғыдан алғанда, кейс – бұл нақты тәжірибеден алынған жағдайлардың құрылымдық сипаттамасын қамтитын арнайы дайындалған оқу материалы. Оқытудың кейстік әдісіне мынадай дидактикалық міндеттер жүктеледі (Планкин, 2013):

- белгісіздік жағдайында дұрыс шешімдерді қолдану;
- жағдайларды зерттеу дағдыларын меңгеру;
- жоспарланған нәтижеге бағытталған іс-шаралар жоспарын әзірлеу;
- шешім қабылдау алгоритмін әзірлеу;
- алынған теориялық білімді тәжірибелік мәселелерді шешу үшін, оның ішінде басқа пәндерді оқу кезінде қолдану.

Кейс технологиясын пайдалану кезіндегі мұғалімнің қызметі екі кезеңнен тұрады:

Бірінші кезең - кейс құру және оны талдауға арналған мәселелер бойынша күрделі шығармашылық жұмыс. Жұмыстың бұл түрі сыныптан тыс кездерде жүзеге асырылады. Бұл ғылыми-зерттеу, әдістемелік, күрделі жұмыс. Өйткені, жақсы дайындалған кейс сабақты тиімді өткізу үшін әрдайым жеткіліксіз. Ол үшін оқушылардың өзіндік жұмысы үшін де, сабақ өткізу үшін де әдістемелік қамтамасыз етуді мұқият дайындау қажет;

Екінші кезең мұғалімнің сыныптағы қызметін қамтиды, онда ол кіріспе және қорытынды сөз сөйлейді, пікірталас ұйымдастырады, сыныптағы іскерлік көңіл-күйді қолдайды, оқушылардың жұмысын бағалайды және жағдайды талдайды.

Кейстерді құруға қойылатын талаптар (Chunkenova, 2021):

- оқу мәселесі зерттелетін материалмен байланысты болуы керек;
- проблемалар танымдық мәнге ие болуы керек;
- проблемалық мәселелер оқушылардың алған тәжірибесі мен біліміне негізделуі тиіс;
- мәселе өзінің негізгі мазмұнымен танымдық ізденіске бағыт беріп, оны шешуге бағыт беруі керек.

Кейстер қағаз түрінде берілуі мүмкін (басылған: графика, кестелер, иллюстрациялар, диаграммалар болуы мүмкін), мультимедиялық кейс және бейнекейс (фильм, бейне немесе аудио материал болуы мүмкін).

Кесте 2 - Кейс әдісін пайдалану кезіндегі технологиялық карта

Жұмыс кезеңі	Мұғалімнің іс-әрекеті	Оқушының іс-әрекеті
Сабаққа дейін	1. Кейсті таңдайды. 2. Негізгі және қосалқы материалдарды анықтайды. 3. Сабақ сценарийін әзірлейді	1. Кейс пен ұсынылған әдебиеттер тізімін алады. 2. Сабаққа өз бетінше дайындалады
Сабақ кезінде	1. Кейсті алдын-ала талқылауды ұйымдастырады. 2. Сыныпты кіші топтарға бөледі. 3. Қосымша мәліметтермен қамтамасыз ете отырып, кейсті кіші топтарда талқылауға жетекшілік етеді	1. Кейс пен мәселені түсінуді тереңдететін сұрақтар қояды. 2. Шешім нұсқаларын әзірлейді. 3. Шешім қабылдайды немесе оған қатысады
Сабақтан кейін	1. Оқушылардың жұмысын бағалайды 2. Қабылданған шешімдер мен қойылған мәселелерді бағалайды.	1. Осы тақырып бойынша жазбаша есеп (жоба) жасайды.

Кейс-технологияны пайдалану кезінде нақты жауаптар берілмейді, оларды өз бетінше табу керек. Бұл оқушыларға өз тәжірибелеріне сүйене отырып, қорытынды жасауға, алған білімдерін іс жүзінде қолдануға, мәселеге өзіндік (немесе топтық) көзқарас ұсынуға мүмкіндік береді. Кейсте мәселе жасырын түрде беріледі және оның нақты шешімі жоқ. Кейбір жағдайларда сіз тек шешім тауып қана қоймай, мәселені тұжырымдауыңыз керек, өйткені оның тұжырымдамасы жасырын түрде берілген. Түрі мен бағыты бойынша кейстерді

оқыту, оқу, аналитикалық, зерттеу, жүйелеу және болжау деп бөлуге болады. Олар мазмұны жағынан ғана емес, құрылымы жағынан да әртүрлі болуы мүмкін (Абіров, 2022).

Құрылымы бойынша кейс түрлері:

1. Құрылымдық кейс. Ең аз ақпаратты қамтиды. Әрқашан оңтайлы шешім бар, шешім үшін белгілі бір формуланы білу қажет. Құрылымдық жағдайларға нақты сандар мен деректермен жағдайды қысқаша және дәл көрсету кіреді. Мұнда белгілі бір білім саласында бір формуланы, шеберлікті, техниканы игеру арқылы келуге болатын дұрыс жауаптардың белгілі бір саны бар.

2. Очерктер. Мәтіннің бірнеше беттері мен қосымшасы бар. Онда негізгі ұғымдар бар, шешім қабылдаған кезде сіз өз біліміңізге сүйенуіңіз керек

3. Үлкен құрылымдалмаған жағдайлар. Әдетте жеткілікті үлкен (40-50 бет мәтін). Көптеген егжей-тегжейлі ақпарат бар, кейде артық. Шешім қабылдаған кезде қажетті және қажет емес жағдайларды нақты түсіну қажет. Құрылымдалмаған жағдайлар - бұл көптеген деректері бар материал. Олар ойлау жылдамдығын бағалауға, бастысы мен екіншісін ажырата білуге арналған. Кейстің бұл түрі үшін бірнеше дұрыс жауап нұсқалары бар және стандартты емес шешімді табу мүмкін емес.

4. Кейстер - «алғашқы ашушылар». Олармен жұмыс істеу кезінде мұғалім жаңа шешім ұсынуы керек. Өзінің шығармашылық тапсырмасы. «Ашушылар» жағдайлары өте қысқа немесе ұзақ болуы мүмкін. Мұндай кейстің шешімін бақылау мұғалімге адамның қораптан тыс ойлай алатынын, уақыт бірлігінде қанша шығармашылық идеялар бере алатынын көруге мүмкіндік береді. Егер жұмыс топта жүргізілсе, онда оқушы басқа біреудің ойына түсіп, оны дамыта ала ма.

Кейстер көлемі бойынша да ерекшеленеді. Толық кейстер (орта есеппен 20-25 бет) бірнеше күн бойы топта жұмыс істеуге арналған. Сығылған кейстер (3-5 бет) - тікелей сабақта талдауға арналған және жалпы пікірталасты қамтиды. Шағын кейстер (1-2 бет), сығылған кейстер сияқты, сыныпта талдауға арналған, олар көбінесе сабақта не туралы сөйлесетінінің иллюстрациясы ретінде қолданылады. Сабаққа дайындық кезінде кейстерді жазбаша түрде жасаған жөн.

Кейстер мұғалімнің жетекшілігімен сыныптың әнгімесінің негізін құрайды. Кейспен танысу сабақта немесе алдын-ала (үй тапсырмасы ретінде) жүргізілуі мүмкін.

Кейс технологиясын қолданатын сабақтың құрылымы:

1. Дайындық кезеңі.

- мұғалім жағдайды, қосымша ақпараттық материалдарды дайындайды;
- пән жүйесіндегі сабақтың мақсатын, сабақтың міндеттерін анықтайды.

2. Таныстыру кезеңі.

- қатысушыларды нақты жағдайды тікелей талқылауға тарту;
- жағдайға кіріспе, жағдайдың сипаттамасы;
- жеке тапсырманы орындау, қажетті ақпараттық материалды іздеу;

- глоссарий.

3. Негізгі (аналитикалық) кезең. Кейспен жұмыс істеу технологиясы.

- жағдайды түсіндіру негізінде мәселені түсіну және тұжырымдау;

- осы проблеманың себептерін анықтау;

- берілген жағдайда (балама) әр түрлі әрекет ету тәсілдерін (мәселені шешудің нұсқаларын) әзірлеу;

- әрқайсысының оң және теріс салдарын талдауға, сондай-ақ оларды жүзеге асыру үшін қажетті ресурстарды талдауға сүйене отырып, ең жақсы шешімді (баламаны) таңдау;

- бастапқы мақсаттарға және оларды іске асырудың шынайылығына бағдарлана отырып, қызмет (нақты қадамдарды анықтап, олардың мазмұнын толтыра отырып) бағдарламасын құру.

Кейстерді шешуді бес кезеңде жүргізу ұсынылады:

Бірінші кезең - жағдаймен, оның ерекшеліктерімен танысу.

Екінші кезең - негізгі проблеманы бөліп көрсету, нақты әсер етуі мүмкін факторларды бөліп көрсету.

Үшінші кезең - тұжырымдамаларды ұсыну немесе миға шабуыл.

Төртінші кезең - белгілі бір шешім қабылдаудың салдарын талдау.

Бесінші кезең - кейсті шешу - бір немесе бірнеше нұсқаны ұсыну (әрекеттер тізбегі), проблемалардың туындауы мүмкін екендігін, олардың алдын-алу және шешу тетіктерін көрсету. Кейстер шынайы болуы керек, сонымен бірге зерттелетін материалмен байланысты болуы керек.

Жағдайлар оқушылардың алдында тұрған мәселелерге деген қызығушылық уәжін арттырады, олардың маңыздылығы мен шешілу қажеттілігін көрсетеді. Кейстер сонымен қатар шешім жолдарын ұсынады және оқушылардың проблемаларды шешудегі шеберлігін арттырады.

Кейс-технология дамытатын дағдылар:

- аналитикалық (деректерді ақпараттан ажырата білу, маңызды және маңызды емес ақпаратты жіктеу, бөліп көрсету, талдау, ұсыну және өндіру; нақты және қисынды ойлау);

- практикалық (практикада теорияны, әдістер мен ұстанымдарды қолдану дағдыларын қалыптастыру);

- шығармашылық (балама шешімдерді құру);

- коммуникативті (пікірталас жүргізу, сендіру, көрнекі материалды және басқа да медиа құралдарды пайдалану, топтарға бірігу, өз көзқарасын қорғау, қарсыластарды сендіру, қысқаша және сенімді есеп жасау мүмкіндігі);

- әлеуметтік (адамдардың мінез-құлқын бағалау, тыңдау, пікірталаста қолдау немесе қарама-қарсы пікірлерді дәлелдеу, өзін-өзі бақылау және т.б.) (Бакиева, 2015).

Кейс-технология сабақта топтық жұмысты қамтиды. Оқушылардың ұсынылған кейспен жұмысы кезең-кезеңімен жүреді:

- жағдаймен танысу;

- негізгі проблеманы талдау және бөліп көрсету;

- топтық ми шабуылын қолдану арқылы осы мәселенің шешімін іздеу;
- қандай да бір бірлескен шешім қабылдау;
- кейс шешімін көрсету – іс-қимылдар реттілігінің бір немесе бірнеше нұсқаларын ұсыну, маңызды проблемаларды, олардың алдын алу тетіктерін және оларды шешуді көрсету;
- топтық пікірталас.

Информатика сабақтарында кейс әдісі көптеген міндеттерді шешуге мүмкіндік береді: ақпараттық объектілерге қызығушылықты дамыту, ақпаратты ұйымдастыру мен өңдеудің ақпараттық-технологиялық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру, ақпаратты беру, әлеуметтік бейімделуге және кәсіптік бағдарлауға ықпал етеді. Информатиканы оқытуда ситуациялық-рөлдік ойын әдісін және case-әдісті қолдана отырып, оқушылардың әртүрлі мамандықтарға қажетті құзыреттіліктерін сәтті дамытуға мүмкіндік береді. Ситуациялық міндеттерді шешудің нәтижесі оқушылардың бәсекеге қабілеттілік деңгейін арттыру болып табылады.

Кейстің тағы бір элементі ретінде ғаламдық Интернет желісінің қызметі де белгіленуі мүмкін деп санаймыз, ол оқушының жеке білім беру ортасының бөлігі болады, яғни, оқушыға болашақта білім беру бастамасын көрсетуге мүмкіндік беретін өзінің (субъективті) білімін құруға мүмкіндік береді.

Зерттеу нәтижелері және оларды талқылау. Информатиканы оқытуда кейс-технологияны қолдану туралы әдебиеттерге жүргізілген талдау қазіргі уақытта бұл мәселе әлі де пысықталу сатысында екенін анықталды.

Мысал ретінде, біз информатика сабақтарында қолданылатын кейс-технология әдістерінің мысалдарын келтірейік.

Кейс № 1. Тақырыбы: Интернетте іздеу жүйелері

Мақсаты: іздеу жүйелерін пайдалану білімі мен дағдыларын игеруге және жүйелеуге ықпал ету; браузерлермен жұмыс істеу қабілетін бекіту; оқушыларда интернет желісіндегі жұмыс мәдениетінің элементтерін қалыптастыру.

Жағдайды сипаттау: 9-шы сынып оқушысы Нұрдәулет тарих сабағына «Қазақ хандары» жобасын дайындауы керек. Жобада өмірбаяндық мәліметтер, портреттер және хандар туралы мәліметтер болуы керек.

Кейс сұрағы: Нұрдәулет оған қойылатын талаптарды ескере отырып, тарих жобасын дайындау үшін қандай әрекеттер жасауы керек? Оқушыға қандай кілт сөздерді енгізу керек және қажетті ақпаратты жылдам табу үшін қандай браузерлерді пайдалану керек? Қажетті ақпаратты табуға не әсер етеді?

Кейс № 2. Тақырып: Интернетте іздеу жүйелері

Мақсаты: іздестіру жүйелерін пайдалану білімі мен дағдыларын игеруге және жүйелеуге ықпал ету; браузерлермен жұмыс істеу қабілетін бекіту; оқушыларда Интернет желісіндегі жұмыс мәдениетінің элементтерін қалыптастыру. Топ студенттері бұрын болған жағдайды шешеді (оқиғалар әдісі).

Жағдайды сипаттау: Санжар Құрманғазы Ақтау қаласында тұрады. Ол аквариумда балық асырауға шешім қабылдады және оны осы тақырып бойынша кез-келген ақпарат қызықтырады. Санжар аквариумдар туралы бәрін

білгісі келді, соның ішінде оларды өз қаласынан қайдан сатып алуға болады және олардың құны қанша. Бір қарағанда, ең оңай нәрсе - «аквариум» сөзін іздеу. Санжар «Яндекс» іздеу жүйесінде «аквариум» кілт сөзін қойды. Іздеу нәтижесінде көптеген беттерге сілтемелер болды. Сонымен қатар, олардың арасында «Аквариум» тобы, сауда орталықтары мен сол атаумен бейресми бірлестіктерді және аквариумдарға да, аквариум балықтарына да қатысы жоқ көптеген басқа сайттар болды.

Мұндай іздеу тіпті қарапайым пайдаланушыны қанағаттандыра алмайды деп болжау қиын емес. Ұсынылған барлық құжаттардың ішінен қажетті тақырыпқа қатысты құжаттарды таңдауға, тіпті олардың мазмұнымен танысуға көп уақыт жұмсауға тура келеді.

Кейс сұрақтары:

1. Сипатталған жағдайды талдаңыз.
2. Ақпаратты іздеуге не әсер етеді?
3. Санжар бұл мәселені оның тілектерін ескере отырып шешу үшін не істеуі керек?
4. Ақпаратты жылдам табу үшін іздеу сұрауын қалай орнатуға болады? (Жауапты кез-келген іздеу жүйесіне жазыңыз.)

5. Санжардың қателігі неде болды?

Кейс № 3. Тақырып: Интернетте іздеу жүйелері

Жағдайды сипаттау: үшінші курс студенті Айдана тапсырма алды: «Заманауи құрылыс материалдары» тақырыбында компьютерлік презентация түрінде жоба жасау. Жобада ол соңғы үш жылда Қазақстанда қолданылатын материалдарды ғана қарастыруы керек. Презентацияда құрылыс материалдары туралы мәліметтер және олардың иллюстрациялары болуы керек.

Google іздеу жүйесінде «заманауи құрылыс материалдары» іздеуді пайдаланған кезде, жүйе негізінен құрылыс материалдарын сатумен айналысатын фирмалар мен ұйымдардың байланыс деректеріне сілтемелер бар кілт сөз деректері бар құжаттарға көптеген сілтемелер берді.

Айдана өз жобасын жасауға көп уақыт жұмсауға мәжбүр болды, ол демалыс күндерін үйде компьютерде өткізді.

Кейс сұрақтары:

1. Сипатталған жағдайды талдаңыз.
2. Ақпаратты іздеуге не әсер етеді?
3. Тапсырмада көрсетілген талаптарды ескере отырып, жобаны дайындау үшін Айданаға қандай әрекеттер жасау керек?
4. Ақпаратты жылдам табу үшін студент іздеуді қалай сұрайды? (Жауапты кез-келген іздеу жүйесіне жазыңыз.)

5. Айдананың қателігі неде болды?

Кейс № 4. Тақырыбы: Электрондық пошта

Мақсаты: электрондық поштаны ұйымдастыру туралы білімді игеруге және жүйелеуге ықпал ету; пошта бағдарламасының негізгі функциялары мен интерфейсі туралы білімді бекіту; электрондық поштаның жұмыс істеуі мен

оны кәсіби қызметте пайдаланудың негізі болып табылатын негізгі процестер туралы түсінік қалыптастыру.

Жағдайды сипаттау: үйді жайлы ететін бұйымдар жасауға маманданған фирма өзінің жаңа дүкенін ашады. Дүкенді ашуға 100-ден астам қонақ шақырылуы керек, олардың арасында жеке тұлғалар да, басқа достар да бар. Шақыру қысқа мерзімде (1 жұмыс күні) жіберілуі керек. Компанияның хатшысы жұмыс күні ішінде шақырулардың жартысын ғана дайындап, жібере алды.

Кейс сұрағы: неліктен компания хатшысы өзіне жүктелген тапсырманы орындай алмады деп ойлайсыз? Мәселені шешудің қандай жолдарын ұсына аласыз?

Кейс № 5. Тақырыбы: Компьютерлік вирустар

Мақсаты: Дербес компьютерде жұмыс істеу кезінде қорғау және қауіпсіздік туралы білімді жүйелеу; ақпараттық қауіпсіздік мәселелерінің шешімдерін іздеу дағдыларын дамыту; кез-келген ақпараттық қызметке жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу, жеке тұлғаның жалпы мәдениетін дамыту.

Жағдайды сипаттау: 1988 жылдың 2-ші қарашасында желілік құрттан алты мың компьютерлер жұмысын тоқтатты. Кеңсе компьютерлерінде Unix операциялық жүйесі болды. Интернетке бір компьютер кірді, қалғандары онымен жергілікті желі арқылы байланыста болды. Бұл жүйенің заңды пайдаланушыларының міндеті ретінде жасыруға мүмкіндік берді. Алайда, кодтағы қателіктерге байланысты, дизайн бойынша зиянсыз бағдарлама өз көшірмелерін желінің басқа компьютерлеріне шексіз жіберіп, оларды іске қосып, барлық желілік ресурстарды өз мойнына алды. Моррис құрты АҚШ-тағы 6000-нан 9000-ға дейінгі компьютерлерді жұқтырды және олардың жұмысын бес күнге дейін жұмыссыз қалыпқа айналдырды. Жалпы шығындар қол жетімділіктің кем дегенде 8 миллион сағатына және жүйелердің жұмысын қалпына келтіруге миллион сағаттан астам тікелей шығындарға бағаланды. Бұл шығындардың жалпы құны 96 миллион долларға бағаланады.

Кейс сұрағы: өзіңізді зерттеу орталығының қызметкерлері ретінде елестетіңіз. Инфекцияны анықтау, тексеру, алдын алу, деректерді қорғау нұсқаларын ұсыныңыз.

Кейс № 6. Тақырыбы: MS Excel кестелік процессорында диаграмма құру

Мақсаты: білімді жүйелеу, мәліметтерді электрондық кестелерге енгізу; функциялармен жұмыс істей білуді жетілдіру; берілген мәліметтер бойынша диаграммаларды таңдау және құру дағдыларын қалыптастыру; мәселелерді шешу дағдыларын дамыту.

Жағдайды сипаттау: Сіздің тапсырмаңыз бір апта бойы ауа температурасын өлшеу және жазу болды. Сонымен, сіз метеорологтар рөлінде шығып, кестелік процессорды пайдаланып, сіз белгілеген температуралық режимдермен кестені жасау керек. Кесте мәліметтерінің негізінде диаграмма құру, ең жылы күнді, ең суық күнді және аптаның орташа температурасын анықтау.

Кейс сұрағы: Максималды немесе минималды мәндерді табу үшін қандай функциялар қолданылады? Осы сандық мәндерге диаграмманы қалай жасауға болады? Әрбір диаграмма ауаның температуралық режимін көрсетеді ме?

Кейс № 7. Оқушылар «мәтіндік редактор, электрондық кестелер және компьютер құрылғысы» тақырыптарын игерген кезде, кейс әдісін қолдана отырып, ситуациялық-рөлдік ойын сабағын өткізуге болады.

Мақсаты: компьютердің құрылымы туралы білімді қайталау және бекіту; мәтіндік және кестелік процессорда жұмыс істеу дағдыларын бекіту; оқушыларды маркетинг және бухгалтер мамандығының білімі мен дағдыларын практикада қолдану арқылы таныстыру; оқушыларды дұрыс қарым-қатынас жасауға және жалпы нәтижеге жұмыс істеуге үйрету.

Оқушыларды 3-4 адамнан тұратын шағын топтарға бөлеміз. Барлық топтардың қатысушылары құрылыс фирмасының жобалау бөлімінің маркетинг бөлімінің қызметкерлері болып табылады. Әр топта менеджер, бухгалтер, маркетинг және ақпараттық технология маманы тағайындалуы керек. Барлық топтар автоматтандырылған жұмыс орны (АЖО) маманының талаптарын ескере отырып, жаңа компьютерді сатып алу немесе бар компьютерді жаңарту нұсқаларын таңдау тапсырмасы бар кейстерді алады. Кейс қағаз және электронды құжаттардан тұруы мүмкін:

Электрондық кейс: тапсырма және тапсырыс нысаны, Excel-де төлем шотының үлгісі, сатып алу-сату шартының мәтіні, деректемелер. кәсіпорындар мен тапсырыс беруші, маркетингтың лауазымдық міндеттері.

Әрі қарайғы жұмыс үш кезеңнен тұрады:

1 кезең. Бастапқы пікірталас. Мұғалімнің жетекшілігімен оқушылар кейстің тапсырмасы мен материалдарын талқылайды. Мұғалім оқушылардың назарын құрылыс фирмасы маманының АЖО талаптарына аударады. Оқушыларға жағдайды бағалауға көмектеседі, оқушыларды өз пікірлерін таңдамай шешім қабылдауға жетелейді.

2 кезең. Тапсырманы орындау бойынша оқушылардың практикалық жұмысы. Маркетингтік тұтынушылар үшін қолайлы нұсқаларды табуы керек. Менеджер сатып алу-сату шартын дайындайды. Бухгалтер шот дайындау.

3 кезең. Жалпы пікірталас. Барлық топтардың менеджерлері алынған шешімдер мен дайындалған құжаттар пакеттерін ұсынады. Мұғалімнің жетекшілігімен барлық оқушылар проблемалық жағдайларды шешудің нұсқаларын талқылайды және бағалайды. Оқушылар осы мамандықтардың өкілдері қандай қасиеттер мен дағдыларға ие болуы керек екенін талқылайды.

Кейс № 8. Электрондық кестелерді зерделеу кезінде пәтерді жөндеу жағдайларын қарастыруға болады. Әр топ белгілі бір азаматтан ішкі әрлеу жұмыстарын орындау туралы өтінішпен тапсырыс алады. Топ мүшелері құрылыс бағытындағы әртүрлі кәсіптердің өкілдері: сылақшы, суретші, плитка жасаушы. Команда пәтердің барлық бөлмелерін жөндеуге қажетті ақша сомасын есептеуі керек.

Кейс мыналарды қамтиды: материалдардың құны; ауданы, пәтердің орналасуы, терезелер мен есіктерді белгілеу, қабырғалардың биіктігі; тапсырыс берушінің тілектері, әр бөлме үшін жөндеу құнын есептеуге арналған кесте үлгісі, шарттың электрондық мәтіні.

Кейс кейбір рөлдік жүйені білдіреді. Рөл белгілі бір әлеуметтік позицияларды иеленетін адамдарға қойылатын талаптардың жиынтығын білдіреді. Кейстегі рөлдердің жоғары шоғырлануы кейс-әдісті оның рөлдік түріне айналдыруға әкеледі - ойынды зияткерлік дамудың технологиясымен және жалпы бақылау жүйесімен біріктіретін оқытудың ойын әдісі. Кейстегі әрекеттер сипаттамада берілген, содан кейін оларды түсіну қажет (салдары, тиімділігі) немесе олар мәселені шешу әдісі ретінде ұсынылуы керек. Бірақ кез-келген жағдайда тәжірибелік іс-қимыл моделін жасау оқушылардың кәсіби қасиеттерін қалыптастырудың тиімді құралы болып көрінеді.

Кейс әдісі көбінесе іскерлік ойынмен жақсы қолданылады, өйткені ол мінез-құлық стратегиясын жасау дағдыларын үйретеді, ал іскерлік ойын мінез-құлық тактикасы дағдыларын дамытады.

Іскерлік ойын – қатысушылардың жағдайын және мінез-құлық ережелерін модельдеу немесе модельдеу арқылы мәселелерді оңтайлы шешуді анықтау әдісі. Бұл тәжірибені нақты жағдайға одан әрі көшіру үшін осы немесе басқа процесті модельдеу және ондағы әр түрлі мінез-құлықты байқап көру қажет болған жағдайда қолданылады. Іскерлік ойынды өткізу барысында идеялармен, ақпаратпен неғұрлым қарқынды алмасу орын алады, ол қатысушыларды шығармашылық процеске шақырады.

«Объектінің ақпараттық моделі» тақырыбы бойынша «мәліметтер жинау» іскерлік ойынын қарастырайық.

«Мәліметтер жинау» іскерлік ойыны. Мұғалім оқушыларға: «қазір бізде оқушылардың үлгерімі туралы мәліметтер жиналады, топ жетекшісі үшін мәліметтер жиналады, медициналық кабинет үшін мәліметтер жиналады. Директор сізге топ туралы ақпарат жинауға көмектесу үшін жүгінеді. Оқушылар «объектінің ақпараттық моделі» тақырыбын басшылыққа алып, топтағы оқушылар туралы алдын-ала ақпарат жинауы керек. Оқушылар үш топқа бөлінеді. Сабаққа сарапшыларға - оқу ісінің меңгерушісі, топ жетекшісі, медбике қатысқан жөн. Ақпараттық модельдер кестелік түрде ұсынылуы керек. Мұғалім материалдар жиынтығын таратады. Әр команда оқушылардың үлгерімі туралы, медициналық кабинет пен топ жетекшісі үшін ақпарат жинауы керек.

Содан кейін әр топ кестедегі ақпарат мазмұнының дұрыстығын дәлелдейді. Әрі қарай, сарапшылар өздерінің кәсіби қызметінде қолданатын ақпараттық модельдерді таңдайды. Осыдан кейін олар ойынды қорытындылайды.

Топтағы кейс бойынша жұмыс келесі кезеңдер бойынша жүргізіледі:

1) кейске енгізу, мұғалімнің негізгі мәселелерді қою кезеңі.

Кейстер әр оқушыға сабақтан бір күн бұрын немесе сабақтың өзінде берілуі мүмкін. Танысуға кейстің күрделілігіне байланысты 5-7 минут бөлінеді. Мұғалім сабақты оқушылардың кейс мазмұнын білуін бақылаудан бастайды.

2) жағдайды талдау (жеке немесе шағын топтарда).

Талап - белгіленген уақытта салыңыз. Оқушылар проблеманы анықтайды, оңтайлы шешімді әзірлейді, бағалайды және таңдайды, презентацияға дайын-

далады. Мұғалім топтарды айналып өтіп, кейбір түсініктемелер бере отырып, тікелей кеңес беруден аулақ болу керек.

3) кейстер бойынша шешімдерді таныстыру кезеңі.

Кейсті және оның компоненттерін талдау нәтижелерін ұсыну немесе презентация кейс әдісінің өте маңызды аспектісі болып табылады. Әр топтан кейстің шешімін ұсынады.

4) жалпы пікірталас кезеңі.

Неліктен жағдай дилемма сияқты? Кім шешім қабылдады? Оның қандай шешімдері болды? Ол не істеу керек еді?

Осы сұрақтарға жауаптарды ескере отырып, мұғалім пікірталастың дамуын болжап, оның барысын түзетіп, сол сұрақтарды қойып, талқылау қарастырғысы келетін сәттерді қамтуы керек.

5) мұғалімнің сөзін аяқтайтын қорытынды шығару кезеңі.

Сонымен, кейс-әдістің мәні мынада: оқушыларға нақты өмірлік жағдайды түсіну ұсынылады, оның сипаттамасы кез-келген тәжірибелік проблеманы ғана емес, сонымен бірге осы мәселені шешу кезінде игерілуі керек белгілі бір білім жиынтығын да көрсетеді. Сонымен қатар, мәселенің өзінде нақты шешімдер жоқ. Әдістің тиімділігі - оны басқа оқыту әдістерімен оңай байланыстыруға болады.

Осылайша, информатика сабақтарындағы кейс-әдісі мынадай міндеттерді шешуге мүмкіндік береді: ақпараттық объектілерге қызығушылықты дамыту, оқушылардың информатиканы оқуға деген ынтасын күшейту, ақпаратты ұйымдастыру мен ұсынудың ақпараттық-коммуникативтік-технологиялық дағдыларын қалыптастыру, адамның ішкі көрінісі негізінде ақпараттық объектіні құру, ақпарат пен коммуникацияны беру, әлеуметтенуді дамыту. Яғни, информатика сабақтарында оқытудың кейс-әдісін қолдана отырып, құзыреттілік тәсілді сәтті жүзеге асыруға болады.

Кейспен тікелей жұмысты екі жолмен ұйымдастыруға болады: барлық топтар сабақ барысында бір жағдайды шешеді, ең оңтайлы шешімді іздеуде бір-бірімен бәсекелеседі немесе әрқайсысы өз кейсімен жұмыс істейді.

Қорытынды. Кейс технологияларды енгізгісі келетін кез-келген мұғалім арнайы әдебиеттерді оқып, оқу жағдайларын қолына алып, мұны кәсіби түрде жасай алады. Алайда, осы оқыту технологиясын қолдануды таңдау өз алдына мақсат болмауы керек: өйткені, аталған ситуациялық талдау технологияларының әрқайсысы оқу мақсаттары мен міндеттерін, оқу тобының ерекшеліктерін, олардың қызығушылықтары мен қажеттіліктерін, құзыреттілік деңгейін, регламентті және кейс технологияларды енгізу, оларды дайындау және өткізу мүмкіндіктерін айқындайтын көптеген басқа факторларды ескере отырып енгізілуі керек.

Информатиканы оқытуда кейс-әдісті қолдану бойынша әдістемелік еңбектерді талдау бұл әдіс төмендегідей мүмкіндіктер беретінін көрсетті:

- өзекті заманауи технологияны қолдана отырып, ақпараттың үлкен массивтерімен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін әмбебап құзыреттерді қалыптастыру және дамыту;

- ақпаратты өңдеу мәселелерін шешуде жүйелі және құрылымды ойлау қабілетін дамыту;

- информатикадағы кәсіби-бағдарланған кейстерді пайдалана отырып, оқушылардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру.

Білім беру үдерісінде кейс-әдісті қолдану келесі құзыреттерді дамытуға мүмкіндік берді:

- жүйелік және сыни ойлау, өйткені ситуациялық есепті шешу сыни талдау жүргізу, қажетті деректерді іздеу, ақпаратты жинақтау қабілетін қалыптастырады;

- жобаларды әзірлеу және іске асыру, өйткені кейсті шешу тұжырымдалған шарттарға, шектеулер мен ресурстарға негізделеді және мақсат шеңберіндегі міндеттер жиынтығын таңдау және оған жетудің оңтайлы әдісін іздеу дағдыларын қалыптастыруға әкеледі.

Оқытуда кейс-технологияны пайдалануды қорытындылай келе, бұл әдіс сабақтарда оқушылардың танымдық мүмкіндіктері мен шығармашылық қабілеттерін жандандыруға және дамытуға ықпал етеді.

Information about the authors:

Abdykerimova Elmira - Candidate of pedagogical sciences, professor, Caspian university of technology and engineering named after Sh.Yessenov, Aktay, Kazakhstan; mobile: 87029462681, E-mail: Abdykerimova_el@mail.ru. ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-1447-4077>;

Turkmenbayev Asset – Candidate of pedagogical sciences, professor, Caspian university of technology and engineering named after Sh.Yessenov, Aktay, Kazakhstan; E-mail: limpiada_kguti@mail.ru. ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-7401-6887>;

Kuanbayeva Bayan – Candidate of pedagogical sciences, professor, Atyrau University named after Kh. Dosmukhamedov, Atyrau, Kazakhstan; E-mail: bayan_kuanbaeva@mail.ru. ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0022-5800>;

Kochanova Gulash – Candidate of pedagogical sciences, professor, Caspian university of technology and engineering named after Sh. Yessenov, Aktay, Kazakhstan; mobile: 8 778 994 2828. E-mail: koshanova.k@mail.ru. ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-5716-3415>.

ӘДЕБИЕТТЕР:

Асланов И.И., Гасанова С.Э. (2021) Применение кейс-метода при изучении предмета «Информационные технологии» // Современные инновации. - № 1(39). - 2021. – С. 33-34. (in Rus).

Сыромятников П.К., Винокурова Е.С. (2018) Использование кейс-технологии на уроках информатики в 9 классе // Международной научно-практической интернет-конференции «Актуальные проблемы методики обучения информатике в современной школе». - Москва, 24-26 апреля 2018. – С. 140-145. (in Rus).

Желизняк Л.Д. (2018) Кейс технология. Сборник кейсов по информатике. Информатика. Все для учителя. – 2018 г. - №7-8. – С. 91-92. (in Rus).

Гаджикурбанова Г. М. (2013) Анализ подходов к классификации кейсов // Мир науки, культуры, образования. - 2013. - № 3 (40). - С. 9-12. (in Rus).

Зубова Н.В. (2014) Комплексная кейс-технология как средство формирования профессиональных компетенций при обучении физике студентов технического вуза // Вестник Вятского государственного гуманитарного университета. - 2014. - № 4. - С. 137-144. (in Rus).

Приходько О.В. (2018) Применение кейс-технологий при обучении информатике в вузе как инструмент повышения конкурентоспособности будущих бакалавров // Современные проблемы науки и образования. – 2018. – № 6. (in Rus).

Никитина М.А. (2013) Кейс-метод как средство реализации федерального государственного образовательного стандарта высшего профессионального образования третьего поколения на занятиях по информатике // Мир науки, культуры, образования. 2013. - № 3(40). - С. 691–695. (in Rus).

Туркменбаев А.Б., Абдыкеримова Э.А., Медешова А.Б. (2019) Физиканы оқытуда кейс технологиясын практикалық қолдану // М.Өтемісов атындағы БҚМУ Хабаршысы. 2019. - № 4. – Б. 127-132. (in Kaz.).

Маньшин М.Е., Лобанова Н.В., Смыковская Т.К. (2012) Использование кейс-технологии при подготовке будущих учителей информатики // Изв. Балт. гос. академии: психолого-педагогические науки. 2012. - № 3. - С. 28–33. (in Rus).

Винокурова В.С., Сыромyatников П.К. (2018) Использование кейс-технологии на уроках информатики в IX классе // Информатика в школе, 2018. - №6. – С. 32-35. (in Rus).

Берсенева О.В. (2015) Кейс-метод – инструмент формирования исследовательских компетенций будущих учителей математики // Педагогическое мастерство и педагогические технологии. 2015. - № 2(4). - С. 103–105. (in Rus).

Маркович О.С. (2017) Предметно-ориентированные кейсы по информатике // Известия ВГПУ, 2017. №5(118). – С. 70-75. (in Rus).

Планкин К.А., Ченобытов В.А. (2013) Обучающие возможности кейс-метода в профессиональном образовании // Молодой ученый. - №1(48). – 2013. – С. 354-356. (in Rus).

Chunkenova S., Yelubayeva M., Bakradenova A., Ybyraimzhanov K., Turkmenbayev A. (2021) Formation of the Personality of Future Teachers for the Implementation of Professional Activities in Modern Conditions // Review of International Geographical Education Online, 2021, 11(5). – P. 4587–4599. (in Eng.).

Abirov D., Ybyraimzhanov K., Turkmenbayev A., Abdykerimova E., Kuanbayeva B. (2022) Innovative features of education in Kazakhstan's Lyceum-Gymnasium // Cypriot Journal of Educational Sciences, 2022. - 17(1). – P. 159–173. (in Eng.).

Бакиева Ф.Р., Муллакаева В.С. (2015) Кейс-метод как способ формирования профессиональной компетентности будущих педагогов // Молодой ученый. - № 12. - 2015. - С. 707–710. (in Rus).

REFERENCES:

Aslanov I.I., Hasanova S.E. (2021) Application of the case method in the study of the subject «Information technologies» // Modern innovations. - № 1(39). - 2021. – P. 33-34. (in Rus).

Syromyatnikov P.K., Vinokurova E.S. (2018) The use of case technology in computer science lessons in the 9th grade // International scientific and practical Internet conference «Actual problems of methods of teaching computer science in a modern school». - Moscow, April 24-26, 2018. – P. 140-145. (in Rus).

Zheleznyak L.D. (2018) Case technology. Collection of computer science cases. Computer science. Everything is for the teacher. – 2018 - No.7-8. – P. 91-92. (in Rus).

Gadzhikurbanova G. M. (2013) Analysis of approaches to case classification // Mir nauki, kultury, obrazovaniya. - 2013. - № 3 (40). - P. 9-12. (in Rus).

Zubova N.V. (2014) Complex case technology as a means of forming professional competencies

in teaching physics to students of a technical university // Bulletin of Vyatka State University for the Humanities. - 2014. - No. 4. - P. 137-144. (in Rus).

Prikhodko O.V. (2018) The use of case technologies in teaching computer science at a university as a tool to increase the competitiveness of future bachelors // Modern problems of science and education. – 2018. – № 6. (in Rus).

Nikitina M.A. (2013) Case method as a means of implementing the federal state educational standard of higher professional education of the third generation in computer science classes // The world of science, culture, education. 2013. - № 3(40). - P. 691-695. (in Rus).

Turkmenbayev A.B., Abdykerimova E.A., Medeshova A.B. (2019) the practical application of case technology in teaching physics // Bulletin of M. Utemisov WKSU. 2019. - No. 4. - P. 127-132. (in Kaz..

Manshin M.E., Lobanova N.V., Smykovskaya T.K. (2012) The use of case technology in the preparation of future teachers of computer science // Izv. Balt. state Academy: psychological and pedagogical Sciences. 2012. - No. 3. - P. 28-33. (in Rus).

Vinokurova V.S., Syromyatnikov P.K. (2018) The use of case technology in computer science lessons in the IX class // Informatics at school, 2018. - No. 6. – P. 32-35. (in Rus).

Berseneva O.V. (2015) Case method – a tool for the formation of research competencies of future teachers of mathematics // Pedagogical skills and pedagogical technologies. 2015. - № 2(4).- P. 103-105. (in Rus).

Markovich O.S. (2017) Subject-oriented cases in computer science // Izvestiya VSPU, 2017. №5(118). – P. 70-75. (in Rus).

Plankin K.A., Chenobytov V.A. (2013) Educational opportunities of the case method in professional education // Young scientist. - №1(48). – 2013. – P. 354-356. (in Rus).

Chunkenova S., Yelubayeva M., Bakradenova A., Ybyraimzhanov K., Turkmenbayev A. (2021) Formation of the Personality of Future Teachers for the Implementation of Professional Activities in Modern Conditions // Review of International Geographical Education Online, 2021, 11(5). – P. 4587–4599. (in Eng.).

Abirov D., Ybyraimzhanov K., Turkmenbayev A., Abdykerimova E., Kuanbayeva B. (2022) Innovative features of education in Kazakhstan's Lyceum-Gymnasium // Cypriot Journal of Educational Sciences, 2022. - 17(1). – P. 159–173. (in Eng.).

Bakieva F.R., Mullakaeva V.S. (2015) Case-method as a way of formation of professional competence of future teachers // Young scientist. - No. 12. - 2015. - P. 707-710. (in Rus).

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

- Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова**
КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯЛАР - ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІГІН
БАҚЫЛАУ МЕН БАҒАЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ФОРМАСЫ.....5
- Г. Ақан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова**
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ШЕТ ТІЛДІ ОҚЫТУ АРҚЫЛЫ
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ БОЙЫНДА ІЗГІЛІК ҚАСИЕТТЕРІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....23
- Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байғутова**
ҚАРАХАН ДӘУІРІ ӘДЕБИЕТІН ЖЕКЕ ПӘН РЕТІНДЕ ОҚЫТУ.....37
- А.М. Елубай**
КОНЦЕПТУАЛДЫ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕ: ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК
ТІЛДЕРІНДЕГІ ӘЙЕЛГЕ ҚАТЫСТЫ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕР.....45
- Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова**
ОРЫС ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ШЕТ ТІЛІ РЕТІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ
БЕЛСЕНДІ ФОРМАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ.....61
- Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева,
А.Б. Сикимбаева**
ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ӨЗДІК ОҚУ ІС-ӘРЕКЕТІН
БАСҚАРУҒА БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ДАЯРЛЫҒЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....72
- С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева,
Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Курманалинова**
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІ
РЕТІНДЕ.....87
- Ж. Изтаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Касымбекова**
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ НӨЛДІК ФОРМАНЫ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....98
- А.Б. Керімбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова**
ЖАСАНДЫ НЕЙРОНДЫҚ ЖЕЛІЛЕРДЕ ДЕРЕКТЕРДІ ӨҢДЕУДІҢ
ТӘЖІРИБЕЛІК БАҒЫТТАРЫ.....111

Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы
ӘДЕБИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ
НЕГІЗДЕРІ.....120

Э.Қ. Қуандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова
ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚУЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ.....130

Г.Т. Курбанкулова, Ә.С. Стамбекова
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ҰЛТТЫҚ
ҚҰНДЫЛЫҚТАР БАҒДАРЫН ДАМУЫ МҮМКІНДІКТЕРІ.....141

А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТАРЫНЫҢ ЖАСАНДЫ
ИНТЕЛЛЕКТ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУЫНЫҢ МАҢЫЗЫ.....155

М.Е. Рахметов, А.К. Садвакасова
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ҚАШЫҚТЫҚТАН
ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІ БАР БІЛІМ БЕРУ
ПЛАТФОРМАЛАРЫ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН
АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ.....166

**Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А.Туреханова,
С. Рахимжанова**
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ-ТАНЫМДЫҚ ТӘСІЛДЕР БОЛАШАҚ АҒЫЛШЫН
ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЛИНГВО-ӘДІСТЕМЕЛІК РЕФЛЕКЦИЯСЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ.....175

Б. Хасен, Ж. Жұмабаева
БАСТАУЫШ СЫНЫПҚА АРНАЛҒАН «МУЗЫКА» ОҚУЛЫҚТАРЫ
МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ПСИХОЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТҮРҒЫДАН
ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЖАС ЕРЕКШЕЛІГІНЕ СӘЙКЕСТІГІ.....189

**А.К. Шашаев, А.А. Мақсұтова, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова,
М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева**
ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ АҒАРТУШЫЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТІ.....200

ЭКОНОМИКА

Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Мотгаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева
ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША МЕДИЦИНАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТТЕР НАРЫҒЫН ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....215

Л.О. Абылкасимова ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ.....	229
Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева, Ш.Т. Нургалиева АҚТӨБЕ Өңірінде мал шаруашылығында кластерлік басқаруды дамыту.....	242
Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова, А.Р. Калымбетова ҚАЗАҚСТАНДА КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУДЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ.....	256
А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ТУРИСТІК НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЯТЫНА ТАЛДАУ.....	271
С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова, А.М. Сапаргали ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҒЫЛЫМНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ЖӘНЕ ОНЫҢ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАҒА ӘСЕРІН ТАЛДАУ.....	282
А.О. Жағыпарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова, Г.Б.Алина COVID 19-ДАҒДАРЫСЫ КЕЗІНДЕГІ САЛЫҚТЫҚ ӘКІМШІЛЕНДІРУДІҢ ТИІМДІЛІГІН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ.....	298
З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева, А.Ж. Зейнуллина ӘЛЕУМЕТТІК ШЫҒЫНДАРДЫ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДА ТАЛДАУ.....	308
А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева, Е.А. Богданова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН ДАМУ.....	322
Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР ЕСЕБІ МЕН ТАЛДАУДЫ ДАМУДАҒЫ ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	339

М.З. Қажыкен, З.Т. Сатпаева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰТЫНУ СЕБЕТІНЕ ТАЛДАУ.....	359
Д.О. Қалдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АГРАРЛЫҚ САЛАСЫНА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ.....	374
С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Сәдуақасова, Б.С. Қорабаев САЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІНЕ ЭЛЕКТРОНДЫҚ КОММЕРЦИЯНЫҢ БИЗНЕС-МОДЕЛЬДЕРІНІҢ ӘСЕРІ.....	389
М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Қуантқан, Т.В. Діба ҚОНАҚҮЙ ҰЙЫМДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫН МОДЕЛДЕРДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ТӘСІЛДЕРІ.....	401
Ә.Ж. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Қалиақпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев «ЖАСЫЛ» ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ ЕЛДІҢ АЗЫҚ-ТҮЛІК ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ БОЛАШАҒЫ РЕТІНДЕ.....	411
Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмағанбетов АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ЕҢБЕК РЕСУРСТАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....	425

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

- Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова**
КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ - СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА КОНТРОЛЯ И ОЦЕНКИ
УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ УЧАЩИХСЯ.....5
- Г. Акан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова**
ФОРМИРОВАНИЕ ДОБРОДЕТЕЛЬНЫХ ХАРАКТЕРОВ У СТУДЕНТОВ
ПУТЕМ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗЕ.....23
- Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байгутова**
ПРЕПОДАВАНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ КАРАХАНСКОЙ ЭПОХИ КАК
ОТДЕЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ.....37
- А.М. Елубай**
КОНЦЕПТУАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ: ПОСЛОВИЦЫ
И ПОГОВОРКИ О ЖЕНЩИНЕ НА КАЗАХСКОМ И ТУРЕЦКОМ
ЯЗЫКАХ.....45
- Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова**
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ
НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО.....61
- Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева,
А.Б. Сикимбаева**
ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К
УПРАВЛЕНИЮ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ
СТАРШЕКЛАССНИКОВ.....72
- С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева,
Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Курманалинова**
ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК НОВАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ
ПРАКТИКА.....87
- Ж. Изгаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Касымбекова**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ НУЛЕВОЙ ФОРМЫ КАЗАХСКОГО
ЯЗЫКА.....98

А.Б. Керимбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова ПРАКТИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБРАБОТКИ ДАННЫХ В ИСКУССТВЕННЫХ НЕЙРОННЫХ СЕТЯХ.....	111
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы ОСНОВЫ ЛИТЕРАТУРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ.....	120
Э.К. Куандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ГЕОГРАФИИ.....	130
Г.Т. Курбанкулова, А.С. Стамбекова ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЦЕННОСТНОЙ ОРИЕНТАЦИИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	141
А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИМИ УЧИТЕЛЯМИ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ.....	155
М.Е. Рахметов, А.К. Садвакасова ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПЛАТФОРМА С ЭЛЕМЕНТАМИ ДИСТАНЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ КАЗАХСТАНА: ВОЗМОЖНОСТИ И ПРЕИМУЩЕСТВА.....	166
Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А. Туреханова, С. Рахимжанова КРЕАТИВНО-КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД КАК МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОЙ РЕФЛЕКСИИ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	175
Б. Хасен, Ж. Жумабаева ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СООТВЕТСТВИЯ УЧЕБНИКОВ ПО ПРЕДМЕТУ «МУЗЫКА» ДЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ВОЗРАСТНЫМ ОСОБЕННОСТЯМ УЧАЩИХСЯ.....	189
А.К. Шашаев, А.А. МаксUTOва, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова, М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева ПРОСВЕТИТЕЛЬСКО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ.....	200

ЭКОНОМИКА

- Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Моттаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВИЗАЦИИ РЫНКА МЕДИЦИНСКИХ
УСЛУГ ПО ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....215
- Л.О. Абылкасимова**
ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ.....229
- Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева,
Ш.Т. Нурғалиева**
РАЗВИТИЕ КЛАСТЕРНОГО УПРАВЛЕНИЯ В ЖИВОТНОВОДСТВЕ
АКТЮБИНСКОГО РЕГИОНА.....242
- Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова,
А.Р. Калымбетова**
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....256
- А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова**
АНАЛИЗ КОНЪЮНКТУРЫ ВНУТРЕННЕГО ТУРИСТСКОГО РЫНКА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....271
- С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова,
А.М. Сапарғали**
АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАУКИ В КАЗАХСТАНЕ
И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА НАЦИОНАЛЬНУЮ ЭКОНОМИКУ.....282
- А.О. Жагышарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова,
Г.Б. Алина**
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЛОГОВОГО
АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ПЕРИОД КРИЗИСА COVID.....298
- З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева,
А.Ж. Зейнуллина**
УЧЕТ СОЦИАЛЬНЫХ ИЗДЕРЖЕК И ИХ АНАЛИЗ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА.....308
- А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева,
Е.А. Богданова**
РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОСТИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....322

Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина ФОРМИРОВАНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В РАЗВИТИИ УЧЕТА И АНАЛИЗА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ.....	339
М.З. Кажыкен, З.Т. Сатпаева АНАЛИЗ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КОРЗИНЫ В КАЗАХСТАНЕ.....	359
Д.О. Калдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В АГРАРНУЮ ОТРАСЛЬ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	374
С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Садуакасова, Б.С. Корабаев ВЛИЯНИЕ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА НАЛОГОВЫЕ РИСКИ.....	389
М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Куанткан, Т.В. Диба МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К МОДЕЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ГОСТИНИЧНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	401
А.Д. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Калиакпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев «ЗЕЛЁНАЯ» ЭКОНОМИКА И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕСУРСОВ КАК ПЕРСПЕКТИВА ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАНЫ.....	411
Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмаганбетов ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ.....	425

CONTENTS
PEDAGOGY

E. Abdykerimova, A. Turkmenbaev, B. Kuanbayeva, G. Kochanova CASE TECHNOLOGIES AS A MODERN FORM OF MONITORING AND EVALUATION OF PUPILS ACADEMIC ACHIEVEMENTS.....	5
G. Akhan, S. Rakhimzhanova, S. Serikova FORMATION OF VIRTUE CHARACTERS IN STUDENTS THROUGH TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	23
D. Aitenova, A. Mynbaeva, D. Baigutova TEACHING THE LITERATURE OF THE KARAKHAN ERA AS A SEPARATE DISCIPLINE.....	37
A.M. Elubay CONCEPTUAL EDUCATION AND UPBRINGING: PROVERBS AND SAYINGS ABOUT A WOMAN IN KAZAKH AND TURKISH.....	45
F. Yerzhanova, Zh. Ibrayeva, S. Serikova THE USE OF ACTIVE FORMS AND TEACHING METHODS AT THE LESSONS OF THE RUSSIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE.....	61
D.B. Yeshenkulova, S.E. Manabaeva, G.A. Omarova, G.B. Maulenberdieva, A.B. Sikimbayeva FORMATION OF THE READINESS OF FUTURE TEACHERS TO MANAGE INDEPENDENT LEARNING ACTIVITIES OF MAJOR GRADE STUDENTS.....	72
S.E. Zhilgeldinov, N.B. Shamuratova, A.K. Kenzhebayeva, N.K. Tulemisova, B.K. Suleimenova, R.B. Kurmanalinova DISTANCE LEARNING AS A NEW EDUCATIONAL PRACTICE.....	87
Zh. Iztayeva, Z.Smailova, G. Baussariyeva, S. Tleubay, A. Kassymbekova EFFICIENCY OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING THE ZERO FORM IN THE KAZAKH LANGUAGE.....	98
A. Kerimberdina, A. Sadvakassova, N. Nauryzova EXPERIMENTAL AREAS OF DATA PROCESSING IN ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS.....	111

ZH.B. Kdyralieva, G.S. Baltabayeva, İsmet Çetin, ZH. Erakhmetova
FUNDAMENTALS OF LITERARY PEDAGOGICAL TECHNOLOGY.....120

E.K. Kuandykova, Sh.Sh. Karbaeva, A.K. Ziyavdinova
METHODOLOGY FOR STUDYING GEOGRAPHY.....130

G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova
OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF NATIONAL VALUE
ORIENTATION OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....141

A.K. Mambetalieva, A.T. Turalbayeva
THE IMPORTANCE OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE ELEMENTS
BY FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....155

M.E. Rakhmetov, A.K. Sadvakassova
EDUCATIONAL PLATFORM WITH ELEMENTS OF DISTANCE LEARNING
TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
OF KAZAKHSTAN: FEATURES AND BENEFITS.....166

**B. Sansyzbayeva, Zh. Bissenbayeva, N. Ashimova, A. Turekhanova,
S. Rakhimzhanova**
CREATIVE-COGNITIVE APPROACH AS A METHODOLOGICAL BASIS
FOR THE FORMATION OF LINGUISTIC AND METHODOLOGICAL
REFLECTION IN FUTURE TEACHERS OF THE ENGLISH
LANGUAGE.....175

B. Hasen, Zh. Zhumabayeva
CORRESPONDENCE OF "MUSIC" TEXTBOOKS FOR PRIMARY SCHOOL
TO STUDENTS' AGE CHARACTERISTICS FROM A PSYCHOLINGUISTIC
POINT OF VIEW.....189

**A.K. Shashaev, A.A. Maksutova, R.Zh. Mirzabekova, G.S. Makharova,
M. Bakhytkyzy, G.K. Shashayeva**
EDUCATIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF THE KAZAKH
INTELLIGENTSIA.....200

EKONOMICS

Zh.S. Abdrakhmanova, A.B. Mottayeva, A.S. Bukhatova, S.S. Urgusheva
EFFICIENCY OF DIGITALIZATION OF THE MEDICAL SERVICES
MARKET IN THE EAST KAZAKHSTAN REGION.....215

L. Abylkassimova
KEY TRENDS AND PROSPECTS OF ECOLOGICAL TOURISM
DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.....229

G.I. Akhmetova, Z.O. Imanbaeva, Zh.K. Bashieva, B.B. Duysenbayeva, Sh.T. Nurgalieva DEVELOPMENT OF CLUSTER MANAGEMENT IN ANIMAL HUSBANDRY IN AKTOBE REGION.....	242
G.J. Baybosynova, B.O. Kazybayev, A.A. Adeshova, S.A. Abildakhanova, A.R. Kalymbetova THEORY AND PRACTICE OF CORPORATE GOVERNANCE STRATEGY IMPLEMENTATION IN KAZAKHSTAN.....	256
A. Berdibekova, L.M. Mutalieva, L.M. Shayakhmetova ANALYSIS OF THE CONJUNCTURE OF THE DOMESTIC TOURIST MARKET OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	271
S.T. Doshmanova, B.M. Taskarina, M.A. Tleubergenova, B.Zh. Bolatova, A.M. Sapargali ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF SCIENCE IN KAZAKHSTAN AND ITS IMPACT ON THE NATIONAL ECONOMY.....	282
A.O. Zhagyparova, Zh.U. Tulegenova, D.M. Mukhiyayeva, G.K. Bekbusinova, G. Alina ANALYSIS AND EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF TAX ADMINISTRATION DURING THE CRISIS COVID.....	298
Z.O. Imanbayeva, K. Satymbekova, B. Satenov, Z. Bigeldiyeva, A. Zeinullina ACCOUNTING FOR SOCIAL COSTS AND THEIR ANALYSIS IN THE CONDITIONS OF STATE DEVELOPMENT.....	308
A. Kadyrova, N. Davletbayeva, Z. Babazhanova, M. Tolysbayeva, Y. Bogdanova DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE POTENTIAL OF THE INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	322
B.S. Korabaev, G.D. Amanova, G.Zh. Zhumabekova, A.I. Yesturliyeva, G.K. Isina FORMATION OF NEW INFORMATION ECONOMIC SYSTEMS IN THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL COST ACCOUNTING AND ANALYSIS.....	339
M. Kazhyken, Z. Satpayeva THE ANALYSIS OF THE CONSUMER BASKET IN KAZAKHSTAN.....	359

D.O. Kaldybaeva, B.K. Isaeva, L.M. Shayakhmetova

THE MAIN DIRECTIONS OF ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF THE INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....374

S.D. Mambetova, G.D. Amanova, K.Zh. Saduakassova, B.S. Korabaev

THE IMPACT OF E-COMMERCE BUSINESS MODELS ON TAX RISKS.....389

M. Moldazhanov, M. Bayandin, Z. Arynova, B. Kuantkan, T. Diba

METHODOLOGICAL APPROACHES TO MODELING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HOTEL ORGANIZATIONS.....401

A.D. Saparbayev, Y.E. Gridneva, G.Sh. Kaliakparova, K.Sh. Syzdykova, K.S. Alpysbayev

“GREEN” ECONOMY AND RATIONAL USE OF RESOURCES AS A PROSPECT FOR FOOD SECURITY OF THE COUNTRY.....411

R. Sartova, Z. Babazhanova, M. Zholayeva, M. Tolysbayeva, A. Tasmaganbetov

EFFICIENCY OF LABOR RESOURCES IN AGRICULTURE.....425

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жәліқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 15.12.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

27,5 п.л. Тираж 300. Заказ 6.